

# Motion till riksdagen

1988/89:N319

av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp)

## Uppfinnarens villkor

---

Livskurvan för en produkt eller en affärsidé kan i korthet beskrivas på följande sätt:

Först ska produkten "uppfinnas", sedan utvecklas, för att därefter produceras och säljas på marknaden. Om inte idén, produkten därefter vidareutvecklas inträder en fjärde fas, produkten konkurreras ut av nya och bättre, och verksamheten måste avvecklas.

Dessa olika faser kräver olika kompetens av de människor som är engagerade. I inledningsskedet är det uppfinnarna som har huvudrollen. Vi återkommer till förutsättningarna för deras arbete.

För att nästa fas ska bli framgångsrik behövs skickliga entreprenörer. De tar hand om idén, skaffar fram produktionsresurserna, tillverkar produkten och introducerar den på marknaden. Det sker ofta med stora arbetsinsatser och omfattande ekonomiskt risktagande.

I ledet därefter, när produkten och försäljningen har kommit igång, ändrar verksamheten i viss mån karaktär. Då krävs en delvis annan typ av kunnskap och intresse. Nu handlar det mera om att på ett effektivt sätt driva en befintlig verksamhet.

Det är många företagare i svenskt näringsliv som är skickliga på att ha hand om verksamheter som andra utvecklat. Däremot finns det färre människor med vilja och intresse för att skapa nya affärsverksamheter. Det beror mindre på bristande kunskap än på att de svenska regelsystemen missgynnar denna grupp av företagare, entreprenörerna.

I en särskild motion om mindre och medelstora företag redovisar folkpartiet hur deras villkor kan förbättras. Den innehåller ett antal förslag som skulle underlätta för entreprenören att utveckla nya verksamheter, ligga till grund för det som kan bli morgondagens Sandvik, IKEA eller Alfa Laval.

För att underlätta den första fasen av produktens tillkomst och utveckling krävs delvis annorlunda insatser.

Om Gustaf Daléns fyror och Sven Wingqvists kullager ska få lika framgångsrika efterföljare måste vi också förbättra den enskilde uppfinnarens situation.

I boken "Renässans för den skapande människan" skriver Anders Johnson:

Det som gör den kreativa tankeprocessen så fascinerande är att den utgör ett växelspel mellan det medvetna och det undermedvetna. Den är svår att analysera vetenskapligt och ännu svårare att styra. Kreativiteten kan inte

kommenderas fram. Den kan inte tidsplaneras. Och givetvis kan resultatet aldrig förutses.

Mot. 1988/89  
N319

”Det väsentliga är att hitta rätt problem och att ställa rätt frågor”, skriver Anders Johnson vidare. ”En kreatör utmärker sig genom att ifrågasätta något som andra finner självklart, att överskrida hävdvunna begränsningar och tankesätt, vilket gör att han kan formulera problem på ett helt annat sätt än tidigare.

Det är också viktigt att ha en god känsla för vilken typ av information som är väsentlig och vilka strukturer man bör söka efter. Att bara samla information är inte tillräckligt.”

Anders Johnson fortsätter: ”Kreativa processer måste få ta sin tid. Krav på snabba resultat kan i alla faser försämra kvaliteten. Och tid är pengar. Den som inte har råd att vänta på frukterna av sitt arbete, kommer inte att kunna skörda. Under tidigare utvecklingsstadier – då de flesta levde i stor fattigdom – kunde fattigdomen fördras också av kreatörer. Men idag vill också de leva ett liv med viss grundtrygghet, bekvämlighet och standard. Yttre belöningar kanske inte så ofta kan frambringa kreativitet. Men brist på uppskattning och svåra ekonomiska förhållanden kan göra att kreativa begåvningar inte kan eller vill ägna sig åt tidsödande och krävande insatser som kreatörer.”

Så långt boken ”Renässans för den skapande människan”.

Insatser på det här området måste bl.a. handla om att skapa rimliga ekonomiska villkor för uppfinnaren i skedet innan en produkt eller ett patent ger inkomster.

Möjligheten att få direkt finansiellt stöd bör ökas. Det kan t.ex. ske i form av tidsbegränsad uppfinnarlön eller stipendium.

En annan åtgärd som bör prövas är att medge avdrag för utvecklingskostnader gentemot annan inkomst.

Uppfinnaren möter ofta svårigheter i form av såväl kostnader som besvärlig byråkrati när det gäller att få en idé prövad. En riktig patentansökan kostar 10 000–15 000 kr, och för att presentera idén för företagsledare och andra användare behövs ytterligare resurser.

På bl.a. dessa två områden, kostnader för patent respektive presentationsmedel, skulle relativt begränsade insatser innebära betydande lättnader för den enskilde uppfinnaren.

Det kan t.ex. ske genom att uppfinnaren får en ökad andel av de medel som främst STU och Utvecklingsfonderna förfogar över.

Ytterligare ett problem som möter den enskilde uppfinnaren är att idé-stöld och patentintrång blir allt vanligare.

På närallgande områden får avsteg från god affärsetik numera berättigad uppmärksamhet. Det borde vara lika angeläget att ge uppfinnaren skydd för sin idé som det är att beivra t.ex. insiderspekulation och industrispionage.

Av ungefär 5 000 ansökningar till Patent- och registreringsverket svarar kvinnorna endast för 150. Det innebär att det sannolikt finns 1 000-tals kvinnor med idéer värda att pröva och utveckla på marknaden.

Därför bör särskilda insatser göras för att underlätta för kvinnor att arbeta med idéutveckling.

## Hemställan

Mot. 1988/89  
N319

Med anledning av det som ovan anförts hemställes

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad som i motionen anförts om att minska uppfinnarens kostnader för patentansökningar och presentationsmaterial,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att undvika idéstöld och patentintrång.<sup>1</sup>]

Stockholm den 25 januari 1989

*Christer Eirefelt (fp)*

*Hadar Cars (fp)*

*Isa Halvarsson (fp)*

*Gudrun Norberg (fp)*

*Lars De Geer (fp)*

<sup>1</sup> 1988/89:L804